

پایتخت‌های ایران در طول تاریخ

شیراز

پس از درگذشت نادرشاه افشار و فرونشستن آشوب‌های ناشی از سقوط افشاریه و سرکشی‌های امرای محلی، در سال ۱۱۶۳، اولین پادشاه زندیه با نام وکیل‌الرعا یا **کریم‌خان زند** به قدرت رسید. ماندن در اصفهان، آرمان‌شهر صفوی، نمی‌توانست هویت تازه‌ای برای شاه نو رسیده به ارمغان بیاورد. پس همان‌طور که مورخان و جامعه‌شناسان می‌گویند، از جمله نمونه‌های بارز هویت‌یابی برای یک خاندان شاهی، انتخاب پایتخت جدید و برقراری نظامی تازه است و شیراز به‌عنوان مرکز حکومت زندیه انتخاب شد.

ویژگی‌های منحصربه‌فرد شیراز از نظر جغرافیایی، آب و هوایی و همچنین نزدیکی آن به مهم‌ترین مراکز تاریخی و باستانی ایران و وجود آثار بی‌شمار هنری و معماری، و دسترسی آسان به خلیج فارس و بنادر جنوبی کشور، باعث شده است که شیراز همواره مورد توجه جهان‌گردان، سیاحان و نمایندگان سیاسی خارجی باشد. کمتر سفرنامه‌نویس و سیاحی است که در سفر خود به ایران از شیراز دیدن نکرده باشد.

شیراز که توانسته بود به سلامت از حمله، غارت و کشتار مغولان و تیموریان جان به دربرد، در زمان **امام‌قلی‌خان**، سردار صفویه، ماهیتی دیگر یافت. امام قلی‌خان تلاش بسیار در آبادی و زیباسازی شهر کرد.

۹۹۲ شمسی

با قدرت یافتن آل‌بویه موقعیت سیاسی شیراز دچار تحول بسیار شد. **عزالدوله دیلمی** با ساخت کاخی در شیراز، این شهر را به‌عنوان پایتخت خود برگزید و در آبادی آن سعی و تلاش فراوان کرد.

۳۲۸ شمسی

با وجود آنکه بر اثر انحطاط استخر، شیراز به‌تدریج جایگاه خود را به‌عنوان شهری مطرح در ایران پیدا می‌کرد، اما نباید از نظر دور داشت که آشکار شدن مدفن **احمدبن موسی‌بن جعفر** برادر **امام رضاع**، ملقب به «شاه‌چراغ» در این شهر، نقش مهمی در رونق و آبادی و جذب جمعیت شیعیان داشته است. در واقع باید گفت که از این زمان به بعد شیراز دیگر دهستانی در سایه شهر استخر نبود و روزبه‌روز بر اهمیت آن افزوده می‌شد.

اواخر قرن چهارم قمری

در آثار جغرافی‌نویسان مسلمان، مانند **حمدالله مستوفی** و **استخری** آمده است که شیراز در دوران پیش از اسلام و پس از آن بارها و بارها در معرض زلزله‌های بسیار شدید قرار داشته است. شیراز در سال ۷۴ قمری، توسط **محمد**، برادر **حجاج‌ابن یوسف ثقفی** که در آن زمان حاکم فارس بود، تجدید حیات یافت و رو به آبادی نهاد.

۷۲ شمسی

طبق لوح‌های به‌دست آمده از تخت‌جمشید، شیراز از قدمتی چند هزار ساله برخوردار است. نام این شهر در این لوح‌های به‌صورت‌های «ایش-سی-را-تی-ISH-SI-RA-TI»، «ایس-سی-شیر-ISH-SI-SHIR»، و «ایش-سی-ایس-را-تیش-ISH-SI-IS-RA-TI» آمده است. برخی واژه «شیر» را به معنای «خوب» و «راز» را هم‌ریشه «رز» و «مو» دانسته‌اند. این شهر قدمتی باستانی دارد و در دوره مادها و هخامنشیان خالی از سکنه نبوده است.

۵۱۸ قبل از میلاد

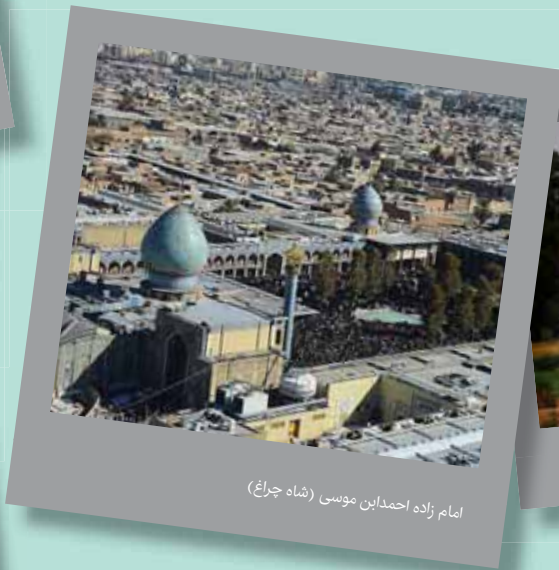
حافظیه

رگ کریمخانی

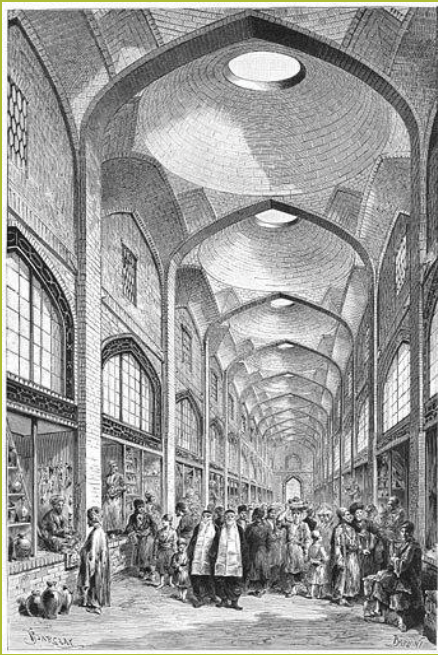
باغ ارم

امام زاده احمدبن موسی (شاه چراغ)

آرمگاه سعدی

بازار وکیل شیراز
طراحی از مادام دیولافوا

حمام وکیل

کریم‌خان زند شیراز را به‌عنوان پایتخت انتخاب کرد. صنعتگران و معماران ماهر از گوشه و کنار کشور به شیراز آمدند. خندق و برج و باروهای قدیمی شهر ویران و خندق و استحکامات جدیدی در اطراف شهر ساخته شد. محدوده شهری به‌صورتی کاملاً منظم شکل گرفت. باید گفت زیباترین و مهم‌ترین بناهای شیراز که تاکنون نیز باقی‌مانده‌اند، در دوران کوتاه‌مدت کریم‌خان زند ساخته شدند.

با افول قدرت صفویان، شیراز نیز مانند بسیاری دیگر از نقاط ایران دچار خسارت و زیان شد. بیشترین صدمات، هنگام سرکوب خوانین و امرای محلی توسط نادرشاه بر شیراز وارد آمد. نیروهای افشاری پس از ورود، شهر را غارت کردند. در اثر این یورش بسیاری از بناهای تاریخی و مهم شهر از میان رفت و ربع جمعیت آن نابود شد.

شیراز پس از مرگ کریم‌خان، مرکزیت خود را به تهران داد، اما طی دوره قاجار هرگز اهمیت سوق‌الجیشی و سیاسی خود را از دست نداد. در این دوران همواره مهم‌ترین و کارآمدترین فرزندان شاه عهده‌دار ولایت فارس بودند.

در دوران پهلوی، به‌ویژه دوران پهلوی دوم، از آنجا که شیراز در گذشته همواره به دارالعلم معروف و بزرگانی همانند **سعیدی، حافظ، ملاصدرا** و **خواجوی کرمانی** را در دامن خود پرورانده بود، بار دیگر مرکز فرهنگی و هنری ایران نامیده شد و توسعه و نوسازی آن سیری صعودی و سریع به خود گرفت. از آن جمله می‌توان به تأسیس دانشگاه در سال ۱۳۲۵ و ساخت و بهره‌برداری بیمارستان (بیمارستان نمازی) در سال ۱۳۲۹ اشاره کرد.

پس از انقلاب اسلامی، شهر شیراز به‌عنوان پایتخت و مرکز هنری و فرهنگی ایران و قطب صنعت گردشگری مورد توجه مسئولان قرار گرفت. احیا و مرمت آثار تاریخی، مانند نوسازی ارگ کریم‌خان، مرمت و بازسازی آرامگاه **خواجوی کرمانی** و دروازه قرآن، حمام وکیل، حافظیه و سایر بناها و آثار تاریخی در صدر برنامه‌های دولت‌های وقت قرار گرفت. به‌منظور فراهم آوردن شرایط سهل برای توسعه گردشگری، گذشته از فرودگاه و شبکه مسافربری، تأسیس خط راه‌آهن سراسری در مهر ماه ۱۳۹۰ تأسیس و بهره‌برداری از آن آغاز شد. شیراز امروز سومین شهر مهم ایران و از جمله شهرهای مدرن و پیشرو در زمینه هنر، صنعت و علم در کشور به‌شمار می‌آید.

۱۳۵۷ تا امروز

۱۳۲۰ تا ۱۳۵۶ شمسی

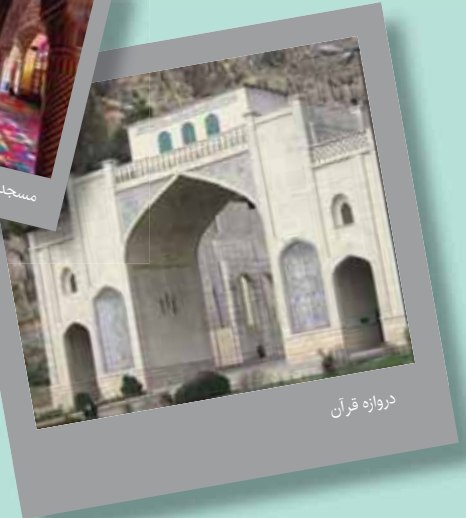
۱۱۴۵ شمسی

۱۱۴۵ شمسی

۱۰ تیر ۱۱۳۳

مسجد تصیرالملک

دروازه قرآن

حمدالله مستوفی، مورخ و نویسنده قرن هشتم هجری، در سفرش به شیراز درباره این شهر می‌نویسد که شیراز ۱۷ محله و ۹ دروازه داشته است. مستوفی می‌نویسد: «شهر در غایت خوش است، هوایش معتدل است و پیوسته همه کاری درو توان کرد و اکثر اوقات روی بازارش از ریاحین خالی نبود. آبش از قنوات است و بهترین کاریز، رکناباد است.»

آرنگاه حمدالله مستوفی در قزوین

رشد جوان
در شبکه‌های
اجتماعی:
@iRoshd